

Beszélgetés Földeák Jánossal

A tehetségüket bizonyító fiatalokról

Földeák János az a magyar író, aki a legsajátosabb nézőpontból figyelhette, s figyelheti irodalmunkat. Majdnem három évtizede tevékenykedik a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjánál. Jelenleg nyugdíjasként elnöke egy, az íróársadalom szociálpolitikai ügyeivel foglalkozó bizottságnak, a fiatal irodalom szerveződését pedig a Móricz Zsigmond ösztöndíj-bizottság tagjaként is szemmel kíséri. Illő, hogy hetvenedik születésnapján a fiatalokról kérdezzem Földeák Jánost:

— Miért vállalta, hogy foglalkozik a fiatalokkal? Nem valami nyugalmas terület ez...

— Amikor fiatal könyvkötő munkás voltam, és verseket írtam, örökre kitörölhetetlen nyomokat hagytam bennem az a szeretet és figyelem, amellyel idősebb és tekintélyes költők, írók verseimmel foglalkoztak. Ezt a szeretetet próbáltam visszaadni a későbbi fiataloknak. A felszabadulás után rövid időre kikerültem az irodalmi életből: 1949-ben az egyik papíripari nagykereskedelmi vállalat vezérigazgatójának neveztek ki, s az irodalmi életbe csak három év múlva térhettem vissza. Az írószövetség nevelési osztályát vezettem. A munkás- és a parasztfiatalok között kutattuk fel a tehetségeket.

— Kiket fedeztek föl?

— Nagyon sok fiatal. Lényegében belőlük született meg a felszabadulás utáni első fiatal költő- és írónemzedék. Nem sorrendben, csak ahogy eszembe jutnak a nevek, mondok néhányat: Boda István, Pákolitz István, Abody Béla, Takács Imre, Káldy János, László Ibolya, Eörsi István, Bihari Sándor. Gáll István verseket hozott. Mondtam neki, nem lesz belőle költő, írjon inkább prózát. Ansel Éva is verseket hozott.

Galgóczi Erzsébet, Galambos Lajos, Molnár Géza, Csoóri Sándor, Szabó István, Gerencsér Miklós is ekkor jelentkezett. A legjobbnak ítélt írásokat antológiákban jelentettük meg, de én nem is ezt tartottam a legfontosabbnak, hanem azt, ha sikerült a beözönlő fiatalok közül egyetemre juttatni valakit. Szabó István így került be az egyetemre. Tulajdonképpen nyolc általánossal. Takács Imre is szakérettségis volt. Derekasán elvégezte a bölcsészkart. Én hősnek tartom. Három évig vezettem a nevelési osztályt, később kerültem az Alaphoz.

— Bizonyosan nem ítélik privatizálásnak, ha elmondom, hogy a fiatalok közül én is sokat köszönhetek Földeák Jánosnak, s ha körülnézek, hosszan tudnám sorolni azoknak a nevét, akik szintén. Épp ezért kérdezem meg: a Móricz Zsigmond-ösztöndíjasokról mi a véleménye?

— Szigoritanám az ösztöndíj odaítélésének feltételeit. Az az érzésem, hogy akik részesülnek benne, nem mind tették meg le az asztalra a bizonyító művet. S kicsit furcsának tartom, hogy költők is megpályázzák, és ösztöndíjjal is meghívható az ihlet. Szerintem a költő féllábon állva is köteles verset írni. Mert költő. Mert ír. S ezzel kész. De szólnék arról is, hogy már elég régen, még az ötvenes évek végén vezettük be az írói tehetséget bizonyító egyetemisták támogatását. Nekik viszont mindig azt tanácsoltam, hogy nem azzal szolgálják meg az ösztöndíjat, ha mindig csak írnak. Írjanak is, persze, úgyse lehet senkit, aki tehetséges, ettől viszsztatartani. De az sokkal fontosabb, hogy az egyetemi tanulmányokat minőségileg végezzék el. Tanuljatok!

Zelei Miklós